

· MAGICKÉ ·

Rituirály

ŠTEDRÉHO DŇA

Slávka Ramsová

Obdobie Vianoc bolo odjakživa veľmi magické a posvätné.

Pripisovala sa mu veľká moc, pretože narodenie Ježiška znamenalo nádej a vieru v lepšiu budúcnosť. Ježiško a traja kráľi prinášali lásku, pokoru a vieru, ale aj dary, ktoré znamenali hojnosť, zdravie a súdržnosť.

Na Štedrý deň, teda sviatok narodenia Ježiša sa pripravovali už 4 týždne dopredu. Tomuto obdobiu hovoríme advent.

Mal pripraviť človeka duchovne aj fyzicky na magický sviatok hlbokého významu. Preto sa v tomto čase ľudia pôstili a snažili sa fyzicky očistiť svoje domovy a svoje statky. Ale očista a prípravy prebiehali aj na inej úrovni. Modlitbami, vyhánaním zlých energií (na Luciu) a psychickou prípravou na sviatky sa snažili nájsť vyrovnanosť, pohodu a duchovný klúd.

Napriek tomu, že je to kresťanský sviatok, je veľmi magický a Vianoce oslavujú ľudia na celom svete.

Ako prebiehal Štedrý deň u našich predkov a aké magické rituály sú s ním spojené? Určite sami niektoré dodržiavate a možno radi aj niektoré ďalšie do svojich zvykov a tradícií pridáte. Veď práve tieto rituály a zvyky spájané s najkrajším večerom v roku, nám z detstva najlepšie utkveli v pamäti.

Pokiaľ vykúzlite aj vy doma pre svoje deti čarovnú atmosféru, tak verte, že na ňu budú s láskou dlhé roky spomínať a rovnako sa budú snažiť zachovať tieto zvyky neskôr oni sami, keď už budú mať vlastné rodiny.

Tu som zozbierala 50 najčastejších rituálov štedrého dňa.

Niektoré už časom vymierajú, ale nahradzujú ich nové, ktoré korešpondujú s modernejším svetom:

1. Štedrý deň bol dňom počiatku, čo znamenalo, že čo sa v ten deň urobí, to bude rodinu a človeka sprevádzať po celý rok. Takže ráno ľudia skoro vstali, vyumývali sa v studenej vode, aby boli zdraví, obriadil sa statok, aby sa mu celý rok dobre vodilo, gazdiné upratali dom a dvor, aby bol celý rok v poriadku a navarili sa jedlá na večer.
2. Nanosila sa voda do domu a hodil sa do nej cesnak, jablko, orechy, ci peniaze, aby všetci čo sa v nej umyjú boli celý rok zdraví a bohatí.
3. Jablko, orech alebo cesnak sa hodil aj do studne, aby mala rodina celý rok dobrú a zdravú vodu.
4. Nič sa nesmel v ten deň požičovať a všetko čo si niekto cez rok požičal sa muselo vrátiť. Nielen náradie, materiál, ale aj dlžoby.
5. Rovnako všetko, čo rodina niekomu požičala sa im malo do domu vrátiť späť.
6. Čo najskôr sa išlo do kostola po Betlémske svetlo, ktorým sa zapálila v kahanci sviečka a tá nesmela počas celého dňa zhasnúť.
7. Celý deň bol pôst a nesmel sa jesť mäso, okrem ryby (aj to iba večer). Deťom sa vravelo, že ak vydržia celý deň nejest,vidia zlaté prasiatko, alebo podkovu.
8. Dom sa vyzdobil. Väčšinou sa nad stôl vešali vetvičky z ihličnatých stromov, neskôr sa nad stôl vešali stromčeky. Až v 20-tom storočí sa začal stromček stavať do stojanov do rohu miestnosti.
9. Neskôr sa nad dvere, nad krb a sporák a nad stôl vešali aj vetvičky imela. Každá dievka mala byť pod nimi pobožkaná, inak mohla prísť o krásu.
10. Do okna sa postavila zapálená sviečka, ak by niekto poblúdil, aby ľahšie trafil domov.
11. Pred štedrou večerou sa najprv dalo najesť zvieratkám, ak mala rodina statok, až potom mohli jesť ľudia.
12. K večeri si mohli všetci sadnúť, až keď vyšla prvá hviezda.
13. Na stole bol biely obrus a pod neho sa dávalo obilie (neskôr drobné peniaze, alebo šupiny z kapra), aby bola rodina bohatá. Nesmela tam chýbať biblia, ak ju rodina mala.
14. Pod stolom bol vždy nejaký železný predmet a nohy stola boli zviazané železnou reťazou. Po usadnutí k stolu si rodina na ňu vyložila nohy. Malo to zabezpečiť to, že budú silní, zdraví a budú celý rok súdržní, bez hnevu a hádok.
15. Pod stôl sa ukladala aj slama, na znak toho, že Ježiš sa narodil v chlieve.
16. Na stole muselo byť trochu zo všetkého, čo sa v roku urodilo trochu. Orechy, ovocie, cesnak, cibuľa, strukoviny, zelenina.
17. Na stole museli byť aj všetky jedlá, lebo gazdiná nesmela od stola vstávať, aby jej hydina ďalší rok dobre sedela na vajciach.
18. Jedál muselo byť sedem, alebo deväť (nikdy nie párný počet) a nesmela sa podávať hydina. To by značilo, že v ďalšom roku niekto rodinu opustí - vyletí. Buď odíde, alebo zomrie.
19. Na stole nesmel byť nôž. Bol symbolom nešťastia a hádok. Ak sa jedol chlieb, tak sa z neho iba odlamovalo.
20. Pri stole musel sedieť párný počet ľudí, nikdy ich nesmelo byť trinásť.
21. Vždy sa prestieralo o jeden tanier viac. Niekde sa verilo, že je to pre zosnulého člena rodiny, niekde sa verilo, že ak by zaklopal pocestný, prinášal by do rodiny šťastie a bolo mu treba dať najesť.
22. Za vrch stolom sedel vždy najväzenejší člen rodiny, väčšinou otec, alebo gazda.

23. Všetci museli prísť k stolu čisto oblečení a upravení.
24. Pred večerou sa všetci museli pomodliť a zapáliť sviečku. Podľa toho, ako horel plameň, sa veštilo, či niekto v rodine neochorie, alebo nebudaj nezomrie a či budú všetci silní a zdraví.
25. Krájalo sa jabĺčko a ak sa po prekrojení ukázala pekná hviezdica, znamenalo to pevné zdravie. Rovnako sa hádzali do kútov orechy.
26. Po modlitbe si každý zobral oplátku s medom a cesnakom. Symbolizovalo to telo Kristovo a med a cesnak symbolizovalo dobro a zdravie.
27. Nasledoval prípitok.
28. Gazdiná potom všetkým namazala na čelo medom krížik, aby boli celý rok chránení pred nešťastím. Med symbolizoval aj to, že človek mal mať dobré srdce.
29. Pri jedle sa nik nesmel opierať lakťami o stôl, lebo by bol ďalší rok lenivý.
30. Ak sa niekomu pri večeri zívalo, alebo driemalo, mal byť ďalší rok chorľavý.
31. Jedlo sa nesmelo fúkať, lebo by si rodina odfúkla šťastie.
32. Nik nesmel vstať od stola skôr, kým všetci nedojedli, mohlo to priniesť smolu.
33. Po večeri sa znovu pomodlilo a poďakovalo sa za večeru a dary, ktoré rodina dostala.
34. V minulosti sa darčeky nerozdávali, neskôr už áno, ale boli veľmi skromné.
35. V dnešných časoch je zvykom po večeri zazvoniť a vtedy sa mohlo vstať od stola a prejsť k stromčeku.
36. Pred večerom si každý mohol napísať svoje tajné želanie a zalepené v obálke ho mohol zavesiť na stromček. Po sviatkoch sa obálka spálila. Verilo sa, že takéto želanie sa splní.
37. Stromček mal byť pestrý a bohatý, aby mala rodina aj celý ďalší rok hojnosť.
38. Spievali sa koledy a robili sa vianočné rituály.
39. Dievčatá hádzali za seba topánky. Ak padli špičkou ku dverám, tak sa mali v ďalšom roku vydať, ak naopak, tak mali ešte ostať doma.
40. Ak po západe začali v dedine štekať psy, dievčatá vybehli z domu von a podľa strany, z ktorej sa psy ozývali, dievčatá hádali, kam sa asi dievčina vydá.
41. Do škrupiniek orechov sa zapaľovali sviečky a púšťali sa do lavóra s vodou. Podľa toho, ako sviečky plávali, či ostali spolu, či sa rozdelili, či plávali, či sa potopili, sa veštilo, či rodina ostane aj ďalší rok spolu, či niektorý člen neodíde do sveta, alebo či nebudaj niekto nezomrie.
42. Tiež sa do vody lialo olovo a podľa odliatych tvarov sa veštila budúcnosť.
43. Vosk zo sviečky, ktorá horela na štedrý večer sa odkladal a používal sa pri ďalších rituáloch v roku.
44. Nič zo štedrovečerného jedla sa nesmelo vyhodiť, ale zvyšky sa zobrali a vysypali do záhrady, aby dobre rodila a dobytku, aby sa mu dobre vodilo.
45. Omrvinky z chleba sa dávali pod prah, aby sa domu vyhýbalo nešťastie.
46. Jeden z novších zvykov je aj ten, že kapor, ktorého rodina kúpi na večeru sa nezabije, ale ide sa pustiť späť do rieky.
47. Po večeri sa v dedine chodilo koledovať a susedia a rodiny si chodili vinšovať. Nikdy však do domu nesmela vstúpiť prvá žena a už vôbec nie cudzia. To značilo nešťastie.
48. Až do polnoci sa nesmelo jesť žiadne mäso.
49. O polnoci sa všetci zišli v kostole na polnočnej omši.
50. Chodili na ňu peši, lebo gazda od štedrého dňa až do troch kráľov nesmel kone zapriať.

Všetko čo sa na Štedrý deň urobilo, malo svoje čaro a magickú silu.

Možno dodržiavate niektoré tieto rituály, možno máte svoje vlastné.

Záleží od regiónu v ktorom žijete, od toho, čo rodina zdedila po svojich predkoch a od toho, ako na čaro Vianoc veríte.

Rituály majú svoju veľkú moc a pokiaľ im veríme, vedia urobiť s našou psychikou divy.

Ale aj keď im neveríme a robíme ich len pre tú krásnu atmosféru a pre to, že je to zvyk zdedený od našich predkov, alebo preto, že nám pripomína naše korene, aj tak to má na nás vplyv. Rituály a zvyky nás upokojujú, dávajú nám istotu, že všetko je tak, ako má byť a pomáhajú nám stotožniť sa s tým kým sme a kam patríme.

Často sa stáva, že v každej rodine sú zvyky trochu iné. Keď začnú spolu žiť dvaja mladí ľudia, musia sa prispôbiť a nájsť si svoje vlastné tradície. Vybrať si svoje rituály. Nie je dôležité, ktoré rituály doma robíme, ale ako sa pri nich cítime.

Preto vám prajem krásny a magický Štedrý večer plný kúziel a krásnych tradícií.

S láskou

Slávka Ramsová